

Uredništvo:
Schillerjeva cesta št. 3,
na dvorišču, I. nadstropje.

Rokopisi se ne vračajo.

Liet izhaja vsak dan razun nedelj in praznikov ob 4. uri popoldne.

Sklep uredništva ob 11. uri dopoldne.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo.

Anonimni dopisi se ne uvažajo.

NARODNI DNEVNIK

Upravništvo:
Schillerjeva cesta št. 3.
Naročnina znaša za avstro-
ogorske dežele:
celoletno . . . K 25.—
polletno . . . K 12.50
četrletno . . . K 6.80
mesečno . . . K 2.10
Za **Nemčijo:**
celoletno . . . K 28.—
za vse druge de-
žele i. **Ameriko** K 30.—
Naročnina se pošilja vnaprej.
Za **oglase (insetate)** se
plačuje od četverostopne
petit vrste po 12 h, za
večkratni natis primeren
popust.
Posamezna šte. stane 10 h.

Štev. 76.

Telefonska številka 65.

Celje, v ponedeljek, dne 5. aprila 1909.

Čekovni račun 48.917.

Leto I.

Glavni zbor Narodne stranke o deželnozborskih volitvah.

Udeležba.

Navzlic Cvetni nedelji in nekoliko slabemu vremenu je prihitelo včeraj iz skoro vseh spodnještajerskih krajev veliko število zaupnikov — bilo jih je gotovo mnogo nad 300 — na glav. zbor Narodne stranke, da izrečejo kot najvišja inštanca v stranki svojo sodbo in voljo o bodočih deželnozborskih volitvah. Posebno častna je bila udeležba iz Savinske doline, a tudi Posavje ni zaostajalo; veselilo nas pa je, da smo mogli pozdraviti drage svoje somišljenike z jezikovnih mej v Dravski dolini in iz oddaljenih Slovenskih goric. Je to bodreče zanimanje za stranko in ob enem znamenje, da se raztezajo njen delokrog in njene dolžnosti po vsem slov. Štajerju. Zastopani so bili v najodličnejši vrsti naši napredni kmetovalci, a tudi drugi stanovi so odposlali veliko svojih zastopnikov, kakor učiteljstvo, naše meščanstvo in tržanstvo, delavstvo in uradništvo. Narodna stranka je tudi glede tega znova pokazala, da se v njenem okrilju združujejo vsi stanovi k narodnemu in gospodarskemu delu. Vsi za enega, eden za vse! Z ozirom na ta dejstva so tem večje važnosti dalekosežni politični sklepi, katere je včeraj glavni zbor po vsestranskem treznem prevdanku položaja storil.

Ponesrečena klerikalna državnost.

Pred občnim zborom se je dogodil prizor, ki mu ni manjkalo zabavnosti in smešnosti: g. dež. poslanec Terglav in kasneje tudi drž. posl. Pišek sta prišla z nekaterimi zvestimi na — zaupen shod Narodne stranke! G. dež. posl. Terglavu se je takoj pojasnilo, da se vrši zaupen shod, namenjen samo volilcem Nar. str. Umeval je to sicer počasi, a jo je naposled vendar odkuril. Nekako proti sredini zborovanja je prišel tudi drž. posl. Pišek v dvorano. Ko mu je g. dr. Janko Sernec zaupno primerno pojasnil to predrznost, se je tudi on zgubil. Kakor se je videlo, sta oba gospoda s peščico ovčic (bilo jih je kakih 12—15) najbrž nameravala motiti zborovanje, a sta jo morala prav klaverno odkurili. Kakor hitro nimajo ti ljudje svojih črnih angeljev varuhov s seboj, igrajo prav žalostne vloge!

Nagovor g. dr. Kukovca.

G. dr. Kukovec je ob 1/4.12. uri otvoril zborovanje s sledečim nagovorom: Zelo pomembno je današnje zborovanje. Stranka stoji pred važno odločitvijo glede deželnozborskih volitev. Izvrševalni odbor vam ima danes poročeti, kako je izvršil vaš sklep z dne 8. nov., ko ste po trezni precenitvi našega narodnega in gospodarskega položaja ter v ne mali meri težavnega stališča slovenskih poslancev v deželnem zboru prezrli

svoje opravičenestranskarske zahteve in izrekli željo, naj se doseže sporazumne deželnozborske volitve, naj pošlje slovenski narod na Sp. Štajerju v Gradec najboljše izmed najboljših, torej ne marionet temveč izobražene in samostojne ljudske zastopnike. (Veliko odobravanje.) Naročili ste izvršev. odboru, naj stori vse korake, da se doseže kompromis. Pisali smo takoj 9. nov. v Maribor odboru kmečke zveze glede tega vprašanja, a potekla sta dva meseca in mariborski duhovniki niso dali nobenega odgovora. Prezrli smo to neuljudnost, dasi je znano, da ne veljajo pravila uljudnosti samo v osebnem, temveč tudi v političnem občejanju. Izvrševalni odbor je sklenil v svoji seji dne 17. jan. zopet pisati kmečki zvezi. Ne tajim, da je bilo proti temu sklepu mnogo odpora; glasili so se veljavni možje, ki so opirajoč se na znano Koroščevo izjavo in splošni politični značaj klerikalne stranke že takrat z vso gotovostjo trdili, da klerikalcem ni za noben kompromis. Vendar nam je bilo toliko ležeče na tem, da bi v sedanjih časih ne zapleli našega kmečkega ljudstva v nepotrebni in brezplodni volilni boj (pritrjevanje), da smo se premagali in še enkrat opomnili klerikalce njihove narodne dolžnosti. Seveda zastoj! Pač pa so se množili častnikarski glasovi, ki so nas radi poštenega in odkritosrčnega stremljenja za pomirjenjem sramotili in blatili na nizkoten in politične stranke nevreden način, so nam dohajala poročila z dežele, da se duhovništvo, ki je prevzelo vodilno vlogo pri izpodkopanju kompromisa, pripravlja na volilni boj. Še le 12. marca, torej skoraj pol leta po našem prvem dopisu, so gospodje pisali, da so trije odposlanci km. zveze v uredništvu „Slov. Gospod.“ za kompromisna pogajanja na razpolago. (Kako milostno!) Pri kompromisnih pogajanjih so se le trudili, da bi kaj izvlekli iz nas, sami niso z nobeno izjavo pokazali svoje spravljivosti. (Detajli so iz člankov „N. D.“ že znani, zato jih ne ponavljamo. Opur.) Družba nekaterih g., ki hočejo splezati po kmečkih hrbtih kvišku, je na lahkomišljen in frivolni način zanesla znova razprtijo in sovražstvo v deželo, je v svojo osebno korist onemogočila enoten in upliven nastop slovenskih deželnih poslancev v Gradcu. (Res je!) Kaj naj storimo po razbitju kompromisnih pogajanj? Ali naj pustimo, da zastopajo zahteve in koristi spodnještaj. Slovencev v Gradcu politično nezanesljivi in za resno zakonodajsko delo nezmožni ljudje? — Tega kot organizirana polit. stranka, ki je priznana zastopnica naših narodnih in gospodarskih interesov, ne moremo pripustiti. Treba nam bode poseči z vso močjo v volilni boj; ako pa bi sklenil glavni zbor, da se vzdržimo volitev, se bomo kot disciplinirani strankarji uklonili tudi takemu sklepu. V pojasnitev naših predpriprav vam naznanjam, da prevladuje mnenje, naj bi postavila Nar. stranka

svoje kandidate v kmečkih občinah okrajev Celje-Laški trg-Vransko-Gornjigrad-Brežice-Sevnica-Kozje, Šmarje-Rogatec, Slovenjgradec-Šoštanj-Marnberk, v slov. trški skupini in števrne kandidate v nemških spodnještaj. skupinah. Glede ostalih okrajev je vprašanje še odprto in prosimo izjav zaupnikov v dotičnih krajih. — Ako bi pa stranka v kateremkoli okraju ne postavila lastnih kandidatov, smatramo pod častjo vsakega pristasa, da bi pri prvih volitvah volil kandidata kmečke zveze. (Tako je! Dolgotrajno odobravanje.) Da se zaupniki posameznih okrajev med seboj pomenijo, prekinem za nekaj minut zborovanje.

Razgovor.

Po odmoru predlaga g. Janko Lešničar z ozirom na izvajanja strankinega predsednika, naj bi Narodna stranka posegla v volilni boj in postavila svoje kandidate v prej naznačenih okrajih. G. dr. Kukovec otvori o predlogu debato. G. župan Jos. Šinko izjavi, da so zaupniki v ptujsko ormoškem okraju mnenja, naj se tamkaj poleg dr. Ploja postavi eden kandidat Nar. stranke. V slučaju pa, da bi konservativna stranka na zaupnem shodu v Ormožu postavila poleg g. dr. Ploja še jednega kandidata, si pridržujejo zaupniki konečno odločitev. G. dr. Gorisšek pravi, da si tudi zaupniki iz zgornjih Slovenskih goric pridržujejo pravico odločitve, kako bodo glasovali, ker še ni znano stališče slogašev v Slov. gor. Glede celjskega okraja predlaga g. Pikel iz Žalca v imenu tamošnje krajeve organizacije, da se skliče na Velikonočni ponedeljek velik shod v Žalec, ki bo postavil kandidata. Za ta predlog se izrečejo gg. dr. Lašič, dr. Karba, Mohorko, Šijanec. Glede okraja Slovenjgradec-Šoštanj-Marnberk želi pos. Zajc, naj bi tam kandidiral drž. posl. g. Vinko Ježovnik. — G. Ježovnik izjavi, da zaradi svojega slabega zdravja ne more prevzeti kandidature, svetuje pa, naj se skličejo tudi v tem okraju veliki shodi, na katerih se postavijo kandidati. G. Mravljak se soglašja s tem mnenjem in pravi, da je v okraju razpoloženje za akad. izobraženega moža in sicer se imenuje oseba g. dr. Božiča. (Veliko pritrjevanje.) Naj se skliče na Velikonočni ponedeljek v Slovenjgradcu volilni shod, na katerem se postavi kandidat. — Glede brežiškega okraja predlaga g. Križan v imenu navzočih zaupnikov, naj se skliče zaupni shod v Rajhenburg, kjer se postavi kandidat. — Glede šmarsko-rogaškega okraja predlaga g. naduč. Sekirnik, naj se skliče zaupni shod v Mestinje. — Pride na vrsto trška skupina. Gg. Zadravec, dr. Karba, Kacijan, Šijanec, Čulek, Roblek, predlagajo ob velikanskem navdušenju vseh zborovalcev, naj tam kandidira g. dr. Vek. Kukovec. Ta je govoril

nekaj krasnih besed v zahvalo za izkazano zaupanje, na kar pride na vrsto razpravljanje o splošni skupini Celje-Slovenjgradec-Brežice. Mnogi zaupniki se izrečejo za to, da se postavi kandidata v tej skupini (gg. Petovar, Mravljak, Brinar in dr.) Glede splošne skupine v vseh spodnještajerskih mestih in trgih povdarja g. dr. Božič važnost štetja glasov in predlaga g. Iv. Rebeka kot števne kandidata. (Veliko odobravanje.) G. I. Rebek izjavi, da prevzame kandidaturo, toda pod pogojem, da klerikalci ne postavijo kandidata. Razvije se znova razgovor o kandidaturi v splošni skupini. G. dr. Koderman predlaga, naj se glavni zbor pooblasti, da v spl. skupini Celje-Slovenjgradec-Brežice postavi kandidata. V mestnih skupinah, ki so danes nemška last, predlaga dr. L. Pivko, naj se povsod postavi samo enega in istega kandidata, da se prešteje slovenski glasovi. G. dr. V. Kukovec predlaga, naj se postavi g. dr. Gv. Sernec za števne kandidata po vseh nemških spodnještaj. mestno-trških skupinah. G. dr. Gv. Sernec izjavi, da se uda disciplini stranke in prevzame to častno kandidaturo. Če klerikalci postavijo v tej skupini lastnega kandidata, ne smatra to on za nobeno nesrečo; upati je, da bodo spravili zadnjega svojega moža na volišče; posnema mo jih tudi mi! (Dolgotrajen aplavz.) Dosedanje skušnje kažejo, da je število naših glasov v mestih in trgih stalno naraščalo. Glejmo, da bomo tudi letos videli lep napredek.

Sklepi.

I. Narodna stranka bode posegla v volilni boj in postavila svoje kandidate:

1) V splošni skupini Celje-Slovenjgradec-Brežice.

2) V kmečkih občinah okrajev a) Celje-Vransko-Gornjigrad-Laški trg; b) Slovenjgradec-Šoštanj-Marnberk; c) Brežice-Sevnica-Kozje; d) Šmarje-Rogatec; e) Ptuj-Ormož 1 kandidata.

Glede ostalih okrajev in kandidatov si pridržujejo odločitev zaupniki.

3) V skupini slov. trgov.

4) Števna kandidata v nemških spodnještajerskih mestih in trgih ter v splošni trško-mestni spodnještajerski skupini.

II. Koder ne bode kandidatov Nar. str., naj pristasi volijo pri prvi volitvi narodnega neklerikalnega kandidata.

III. Skličejo se na Velikonočni ponedeljek shodi v Žalec, Slovenjgradec, Rajhenburg, Mestinje in Ormož, kjer se postavijo kandidati.

IV. Izvršev. odbor se pooblasti, da postavi v splošni skupini Celje-Slovenjgradec-Brežice primerne kandidata.

V. Proklamirajo se kandidatom v slovenski trški skupini g. dr. Vekoslav Kukovec, v splošni skupini spodnještaj. mest in trgov g. Ivan Rebek

in kot števeni kandidat v nemških mestnih skupinah g. dr. Gvidon Serbec.

Zaključek zborovanja.

G. Janko Lešničar razpravlja v daljšem govoru o agitatoričnem delu v volilnem boju, o postopanju na shodih, o reklamacijah itd. Opozoril je somišljenike, da si bo stranka uredila v Celju posebno volilno pisarno (kraj in uradne ure priobčita „Nar. Dn.“ in „Nar. list“) in prosi somišljenike, naj naslavlajo vse dopise na njega, da se bodo mogli po vrsti in hitro reševati. Vspodbuja za marljivo dopisovanje našim listom in širjenje istih. Gosp. Golavšek pravi, da je „Narodni list“ izvrsten kmečki list in predlaga nekatere izpopolnitve. Gosp. Pesek opozarja na neuspehe klerik. politike, ki bodo v voliln. boju pojasnjevali klerikalno kmečko „prijateljstvo“, g. Oset stavi nek predlog glede listov, nakar zaključijo gosp. dr. Kučkovec skoraj triurno zborovanje s približno temi besedami: Napravili smo si danes nekaj načrt, po katerem se bode gibalo naše delo v volilnem boju. Čakajo nas velike težave — a narodna misel pri nas še mi umrla, napredno naše kmečko ljudstvo dviguje ponosnejše ko kedaj prej glavo in samozavestno koraka po poti za napredkom in boljšo bodočnostjo. Podajmo si roke k skupnemu, trdemu delu in boju in volilni dnevi naj bodo sijajen dokaz neustrašive naše samozavesti in ljubezni do naroda ter stranke. Zahvaljujem se vam za mnogobrojno udeležbo!

Politična kronika.

v O sodnih imenovanjih na Češkem pišejo nemški listi vseh strank, izražajo vse nemške politične veličine v posebnih člankih svoje posebno zadovoljstvo nad tem velečinom Bienert-Hochenburger-Schreinerjeve vlade. Med temi je tudi ministerski kandidat dr. Pergelt kateri je v Prager Taglatu izrazil svoje veselje nad tem, da je vlada končno izpolnila nemško zahtevo, da bi bili za sodnike v nemških okrajih imenovani samo Nemci. Dr. Pergelt se v svojem članku sklicuje na demonstracije v Pragi, Sušici, Kašpenkih, Harách in Kraljičinem dvoru, da bi dokazal, da se v takih časih poraja nezaupanje v nepristranost in pravičnost narodnega nasprotnika, katero postaja splošno prepričanje ljudstva. V takih časih, pravi dr. Pergelt, pomeni „tuja narodnost“ sodnika ali uradnika **naravnost pomanjkanje zakonite kvalifikacije za imenovanje na mesto v drugojezičnem okraju.** Naše zakonodajstvo zahteva baje od uradnika, kateri ima biti imenovan, da bi bil zmožen pridobiti zaupanje prebivalstva v svojem uradnem okraju. Posebno kritična je „tuja narodnost“ uradnikova v kazenskem postopanju in v davčnem uradovanju... To načelo si moramo posebno dobro zapomniti, kar je je Nemcu neobhodno potrebno, bode tudi za nas dobro. Tudi v Ptuj, Celju in Mariboru so bili prav hudi protislovenski izgredi — in ni ga okraja na Spodnjem Štajerskem, kjer bi slovensko prebivalstvo ne bilo prisiljeno iskati pravice pri nemških sodnikih, kjer bi slovenski davkoplačevalci ne bili podvrženi obdačevanju po nemških finančnih konceptnih in davčnih uradnikih. V takih časih, ko se vrše proti Slovincem tako sovražne in sprostaške demonstracije, taki napadi in čini nasilnosti je tudi napadanim Slovincem, „tuja narodnost“ uradnika, kaj lahko povod v nezaupanje v njegovo nepri-

stranost in pravičnost in to mišljanje postaja tudi v našem prebivalstvu splošno prepričanje, kakor pravi dr. pl. Pergelt. „Močna in nepristranska“ vlada Hochenburger-Stürgkh-Weisskirchner-Bienertthova naj tudi pri nas izvede načelo, katero je „končno“ Nemcem na ljubo na Češkem udeležila, tudi na Slovenskem. Naj nam da kot prvi korak za izvedbo narodne ravnopravnosti in pravičnosti slovenske sodnike in finančne uradnike — na slovenske politične uradnike smo pripravljene še nekaj mesecev počakati. Kar je Nemcem prav, je tudi za nas dobro — pravica je za vse jednaka, saj menda živimo v pravni državi, ali ne? Upamo, da bodo o tem tudi naši poslanci z „močno“ vlado po Veliki noči spregovorili še par močnih besed in čisto v dr. pl. Pergeltovem smislu.

v Češka zmaga. Pri zadnjih dopolnilnih volitvah v trgovsko in obrtno zbornico v Brnu so prodrli češki kandidati. V tej korporaciji so imeli Čehi dosedaj samo 6 zastopnikov, sedaj je narasla češka manjšina na 9 članov.

v Nemško-madžarsko pobratimstvo. Včeraj je bilo v Budimpešti tekmovanje med nekim madžarskim in nemškim football-klubom. Madžari so dali nalepiti plakate pomestu, s katerimi vabijo budapeštansko meščanstvo, naj pride množično na igrišče in naj napravi Nemcem ovacije, da jim s tem izrazi svoje simpatije „zaradi njih vitežkega postopanja v zadnjih mednarodnih težavah. Nemški listi ta izraz simpatije hvaležno kvitirajo.

Za guvernerja avstro-ogrške banke bode imenovan državni tajnik v ogrskem finančnem ministerstvu Popovics. S tem imenovanjem zadobe Madžari še večji vpliv na državno banko, proti kateri tako srdito rujejo, katero pa tako brezobzirno in virtuožno izkoriščajo da imajo od nje 70% Avstrija pa 30% koristi.

v Dvignjenje čl. 25 berolinske pogodbe. A. o. vlada se je obrnila po svojih poslanikih na signatarne sile s formalno prošnjo, naj privolijo v to, da se čl. 25 berolinske pogodbe dvigne.

v Srbija. A. o. poslanik g. Forgach je naznanil minist. vnanjih rečij dr. Milovanoviću, da je a. o. vlada pripravljena takoj začeti pogajanja o trgovinski pogodbi ter da mu je že dala pooblastilo v ta namen. Dr. Milovanović je odgovoril, da se bode prihodnji ministerski svet dogovoril o temeljih, na katerih Srbija prične ta pogajanja ter da bo imenoval tudi svoje delegate.

v Princ Juri ostane v Srbiji. Med princem Jurijem in Pašićem je prišlo 2. tm. do hudega spora. Pašić je princu očital, zakaj ni takoj zapustil Srbije kakor je bil njemu in ruskemu poslaniku obljubil. Princ Juri mu je na to odgovoril, da za nobeno ceno ne zapusti Srbije, ker višji, da hoče radikalna stranka njegovega očeta pahniti s prestola ter začeti tudi proti princu Aleksandru iste spletke, katere Pašić in njegova stranka dela. Rekel je, da pojde v Niš in da bo tam med častniki rešil nezadovoljnost proti radikalnemu režimu in da je častniški zbor v Srbiji še najboljši varuh narodnih koristi. Pašić je na to takoj šel k kralju in se pritožil, da je prinčevu početje zelo nevarno za mir v deželi. Kakor je videti, bode imela vlada s tem nesrečnim princem še mnogo otepanja.

a V Ruski dumi je bila oficijozna vnanja politika Izvolskega o priliki proračunske debate hudo obsojena. Govorniki vseh strank so ostro grajali postopanje Izvolskega v srbskem vprašanju, ki je ruskemu narodu prineslo ponižanje in pokorenje, kakršnega ni Rusija še nikdar pred doživela. Posl. Bobrinski je očital vladi, da stoji popolnoma pod vplivom Nemčije in da

na Ruskem Poljskem podpira nemško kolonizacijo proti Poljakom. Ni časa, da bi se sedaj govorilo o žalosti Rusije nad dogodki zadnjih dni, treba je mariveč stisniti zobe in delati. To bode najboljši odgovor prijateljem in sovražnikom Rusije. Pride čas, ko bo tudi Rusija skupno s svojimi slovenskimi brati delala račune.

Dopisi.

Sadjarstvo v zgornji Savinski dolini. Nad vse marljivi sadjar g. Praprotnik Franjo, nadučitelj v Mozirju prireja vsako drugo leto v Mozirju razstave sadja, ki kažejo, kako je podnebje v ti dolini za sadjarstvo ugodno. Pridelki so namreč jako lepi. Kjerkoli mozirsko sadje po deželah zunaj Štajerske razstavijo, dosežejo povsod drugo oziroma tretjo odlikovanje.

Neumorni g. Praprotnik je v minuli zimi v povzdigo umne sadjereje predaval ljudstvu v tej stroki v Mozirju, Rečici, Kokarjih in v Nazarju v poljudnih besedah. Po Mozirski okolici se je sadjereja po njegovi zaslugi že visoko povzdignila. Bog daj, da bi njegova skrb in trud za občni blagor, rodila tudi po sosednih krajih zgornje Savinske doline toliko lepih uspehov.

V trgovskem oziru je lani g. R. Pevec, trgovec v Mozirju odprl zgor. savinskemu sadju pot v širni svet, tudi prek morja. Po njegovi zaslugi se je vse sadje vkljub najbolj obilnemu pridelku spravilo v trgovino ter so sprejeli ljudje zanj lepe novce. Brez njega bi to sadje doma ostalo.

Ta dva moža sta dobrotnika ljudstva. Njune zasluge treba javno priznati, saj so zlata vredni moške, ki ustvarjajo in odpirajo narodu vir dohodkov; kajti tudi v blagostanju tiči moč naroda.

Nadaljujta, vrla moža, svoje blagoslovljeno delo, hvaležnost in spoštovanje naše spremlja vajino pot!

Dnevna kronika.

a Slovansko trgovsko zbornico namerava osnovati skupina ruskih trgovcev v Petrogradu; njen namen bi bilo pospeševanje trgovine in skrb za trgovske zveze med Rusijo in ostalimi Slovani. Zastopnike bi imela v vseh večjih slovanskih mestih.

a Bosna se razdeli? V pol. krogih se govori, da se Bosna in Hercegovina razdeli v dva dela; eden bi pripadel Ogrski, drugi Avstriji.

a Med češkimi narodnimi socialisti in češkimi radikali (državnopravnimi naprednjaki), kateri so do zadnjega časa v nekaterih vprašanjih postopali skupno, je prišlo do razpora vsled oboje stranskih kandidatov za Černohorskega mandata na Kralj. Vinogradih.

a Tatvina na glavni pošti v Budimpešti. Dne 2. t. m. je prišel neki višji uradnik Donath k blagajniku na glavni pošti v obisk. Zvečer pa je blagajnik opazil, da primanjkuje v blagajni 10.000 kron. Donatha so takoj zaslišali in aretirali. Poznan je kot strasten igralec.

a „Avstroslavizem in klerikalizem.“ Glasilo kranjskih ultramontanecv po svoji navadi zabavlja in psuje, kar smatrajo njegovi verni „bravci“ za duhovitost in stvarnost. „Avstroslavizem smatrajo kot izdajstvo nad ideali princa Jurija in Klofača, pred katerimi bi morali vsi Avstrijski Slovani ležati v prahu“, piše „Slovenec“. Na to mu bodi le na kratko povedano, da je tako besedičenje primerno duševnim zmožnostim njegove klijentele. Mi cenimo „idejale princa Jurija in Klofača“ za prav toliko vredne, kakor idejale Stadlerjevih jezuitov, urednikov „Slovenca“, gross-österreicherja Stjepana Radića in ostale dične družbe, ki govori o jugoslovanstvu, misli pa pri tem le na katoliški Cirilo-Metodijski apostolat za Balkan. Na ta značaja ultramontan-

skega jugoslovanstva smo in bomo opozarjali slovensko občinstvo, naj bode to „Slovenec“ prav ali ne.

Štajerske novice.

a „V boj za svobodo in napredek“, tako sta brzojavila na naš večrajšnji glavni zbor dva naprednjaka iz Vrhnike pri Ljubljani. Po celem Slovenskem se je, kakor je razvideti iz slovenskega časopisja, vzbudilo veliko zanimanje za bližajoče se deželno-zborske volitve.

a Za „Narodni sklad“ se je nabralo včeraj na glavnem zboru „Nar. str.“ na poziv g. Brinarja iz Gotovelj 170 K. (Med temi je daroval g. drž. poslanec Fr. Roblek 100 K). Prisrčna hvala! Somišljeniki, spominjajte se sedaj pri vsaki priliki „Nar. sklada“! Brez denarja ni mogoč uspešen volilni boj!

a Za narodni sklad je darovalo „učiteljstvo neke šole“ 4 K. Hvala! V posnemanje!

a „Kmečka zveza“ je imela včeraj v Ptuj zaupni shod, na katerem je postavila za kandidata župnika Ozmeča in — Meška iz Lahonca. Meška bo posebno Terglav vesel!

a Dr. Jančič in Lenko sta sklenila za občinske volitve v Št. Petru v Sav. dol. kompromis. Še bode marsikomu v spominu, kako težko je bilo svoj čas iztrgati občino Lenku in nemškutarjem iz rok, danes se pa slovenski duhovnik in Lenko zopet bratita. Sramota!

a Kandidat „Kmečke zveze“ za slovenjbištriško-konjiški okraj je baje g. Novak, krčmar v Slov. Bistrici.

d Nekaj statistike o obrtnem šolstvu in časnikaštvu. Po uradnih poročilih o šolskem obiskovanju je bilo na obrtnih šolah leta 1908 44,4% nemških učencev, 44,3% Čehov, 5,6% Poljakov. Na Slovence, Hrvat, Lahe in Rusine se deli skromni ostanek, iz česar sledi, kako malo je zanimanja pri Slovincih za obrtno vzgojo. Nasprotno pa je češki odstotek silno močan, če se pomisli, da ne tvorijo Čehi niti tretjine cislajtanskega prebivalstva. Čehi skrbijo najbolj za izobražbo svojih obrtnikov. Podobno govori statistika časopisja. Eden politični list se izdaja na 16.157 Lahov, 18.610 Čehov 18.882 Nemcev, 38.494 Rumunov, 44 tisoč 177 Slovencev, 44.461 Hrvatov, 44.762 Poljakov in 153.706 Rusinov. Tudi tukaj so torej Čehi že prehiteli Nemce.

a Iz Ormoža. V soboto je imel Marckhl tukaj pri Bauerju klaverno shodič.

a Pamflete na dr. Ploja razpošiljajo duhovniki po ptujsko-ormoškem okraju.

a Iz Kozjega. Od neke verodostojne osebe smo zvedeli, da je dr. Jankovič rekel, da ne kandidira več v deželni zbor, ako se med strankami ne bo dosegel kompromis. Dr. Jankovič je odločen pristaš kmečke zveze, a je s tem pokazal, da mu je narodnost še višje nego strankarstvo. Čast mu! Pričakujemo od njega, da bo ostal zvest svoji obljubi ter ne prevzame kandidate, ker se je kompromis razbil.

d Škandal v celjski bolnišnici. Pred kratkim je morala žena nekega tukajšnjega čevljarja v celjsko bolnišnico. Ker je enkrat v svoji boleznii nekaj onesnažila postelj, sta jo neka usmiljenka in strežnica topli. Mož se je pritožil pri dr. Jesenku in Gollitschu; ta dva sta pa verjela sestrām, ki ste trdili, da ženina izpoved ni resnična. Možu ni ničesar drugega preostajalo kakor da je vzel ženo domov. Ako bi bila ta čevljarica bogata in ugledna ženska, bi se najbrž drugače postopalo

a Letošnji nabori se vrše v Celju (mesto) 26. maja; za celjsko okolico 22., 23., 24. in 26. aprila; v Mariboru (mesto) 14. in 15. aprila; za mariborsko okolico 14., 15., 16., 17., 19. in 20. aprila; v Radgoni 17. in 19. aprila; v Zg. Radgoni 20. in 21. aprila; v Cmurku 20., 21. in 22. aprila; v Slov. Bistrici 19., 21. in 22. maja; pri Sv. Lenartu 24. in 25. maja; v Konjicah 14., 15. in 16. aprila; v Ljutomeru 17. in 19. aprila; v Šmarju 27. in 28. aprila; v Rogatcu 29. in 20. aprila; v Laškem trgu 1., 3. in 4. maja; v Ormožu 5. in 7. maja; v Ptuj 10., 11., 12., 13., 14. in 15. maja; v Brežicah 17., 18. in 19. maja; v Kozjem 21. in 22. maja; v Sevnici 24. in 25. maja; na Vranskem 27., 28. in 29. maja; v Mozirju 1., 2. in 3. junija; v Šoštanju 4. in 5. junija; v Slovenjgradcu 7. in 8. junija in v Marnberku 9., 11. in 12. junija.

d Iz Slov. Bistrice. Na poslednjem sejmu, na katerega se je precej živine prignalo, so cene zelo poskočile. Voli, še ne tako suhi, so se plačevali po 72 v. kilo, bolj rejeni po 76 do 80 vin. Tudi telice in krave so bile za tretjino dražje od zadnjega sejma. Zato so bile vse krčme polne do pozne noči. Mesarji pa so koj drugi dan ceno govedine povišali od 1'20 K na 1'40 K, za svinjetino iz teletino pa 1'60 K. Zares dobri časi za mesarje in za peke, slabi pa za konsumente.

d Iz Slov. Bistrice. Kakor ste poročali, je na dvorišču Stigerjevem sredi mesta eksplodiral celi sod (125 kg) smodnika. Ker sme zalagatelj imeti doma le 25 kil, je Stiger odgovoren za to nesrečo. Ako bi se Slovencu kaj takega pripetilo, bi že sedel v preiskovalnem zaporu. Ni pa slišati, da bi se proti Stigerju sodnijsko postopalo, kar bi se pač moralo zgoditi, ker je padla človeška žrtev.

a Iz Laškega trga. Dne 30. marca t. l. je zapustil tukajšnjo žel. postajo adjunkt gosp. Faleschini. Kot uradnik je bil vseskozi nepristranski, kot družabnik obče priljubljen; sramoval se seveda tudi ni slovenskega jezika. In menda ravno zato ga je zadela usoda. Južna železnica ga je prestavila v Neunkirchen na Nižavstrijskem, na njegovo mesto pa dala pristnega Nemca, ki baje misli, da je nemški jezik edinozveličaven na celim svetu. — Za pretežno slovenski laški okraj torej po mnenju Juž. žel. ni treba uradnika, ki bi bil zmožen jezika, ki ga govorijo stranke, treba je le pomoči slavnoznemu laškemu „nemštvu“; in če je temu le količikaj pomagano, potem se pač drugi morda celo bolj praktični oziri ne „smejo“ vpoštevati.

Tudi se slišijo pogosto pritožbe, da pobira Južna žel. nekako pristojbino („Auflegegebühr“) od nakladanja in izkladanja raznih pošiljatev, če tudi nima zato potrebnega osebja, temveč si morajo stranke same vse preskrbeti. — To dejstvo stavi pač menda upravo Juž. žel. v nekako čudno luč in mi si dovoljujemo odločilne faktorje na to opozoriti.

a K dopisu „Iz Mozirja“, priobčenem v št. 74 „Nar. Dn.“ nam piše somišljenik: Jaz Vam kot njegov so- učenec skozi 8 let na ljudski šoli v Mozirju samo toliko lahko povem, da ni učitelj kriv njegove današnje „iz- obrazbe“, ampak on sam, ker je bil med vsemi učenci najbolj neumen. G. nadučitelj Škoflek je imel z Lukom več opravka ko z vsemi učenci. — To ej g. Luk, drugič se po klerikalnih listih bolj pametno zagovarjajte!

a Homatije glede ribniškega lova. Ribniški lov je imel dosedaj 8 let v najemu neki Tscheligi iz Maribora. Lansko leto je pa dotični najemnik znova prosil za lov pri obč. uradu.

Ker je bilo to pred znanimi septem- berskimi napadi na Slovence, mu je obč. zastop po lovski postavi brez dražbe oddal lov za isto ceno za na- daljnih 6 let. Proti temu sklepu so se pa izrekli nekateri davkoplačevalci in so vložili priziv na okrajno glavarstvo. Na ta priziv je odgovorilo okr. glav. s tem, da je ukazalo občini, da se zastop še enkrat posvetuje o dotični točki. Govori se pa sedaj, da je gosp. župan na tajnikovo prigovarjanje do- tični akt le podpisal in ga ni znova dal pred občinsko sejo. Kako je prav- zaprav s to zadevo?

a V Kržajnsčaku pri Sv. Mi- klavžu blizu Ormoža se je ponesrečil 31. m. m. pokrivač Ivan Miklošič od Sv. Bolfenka, padel je iz strehe po- sestnika Jurija Rizman 6 metrov glo- boko ter se ubil. Star je bil 54 let, žapušča ženo in dve nepreskrbljeni hčeri.

d Nadomestna volitev v drugem graškem mestnem vol. okraju (bivši mandat dr. Derschatta) se vrši 8. jun. Nacionalcı bodo napeli vse sile za zmago H. Wastiana.

d Umrl je v Mariboru 3. aprila veterinarni nadzornik Haage.

a Obesil se je v Celovcu tovarnar Prosch. Pravijo, da zaradi težav pri plačevanju svojih obveznosti.

Kranjske novice.

o V slov. gledališču v Ljubljani se je tretjič uprizorila opereta „Donna Joanitta“, ki je polna najlepših arij. Operetno osebje, predvsem gca Had- bolčeva, je nad vse častno rešilo svojo nalogo. S tem se je zaključila doslej najlepša in najplodovitejša sezona na našem gledališču v Ljubljani. Poročila glede tega, za Slovence prevažnega kulturnega vprašanja še slede v po- dobi „Pisem iz Ljubljane“ v podlistku „Nar. Devnika“.

d Zaplenjena brošura. Državno pravdnštvo v Ljubljani je zaplenilo brošuro Mirka Černiča „Slov. visoka šola v Ljubljani“. V brošuri se opisuje trpljenje slov. dijaštva na Dunaju in v Gradcu, kjer se ga pretepa in iz- strada. Zares krasne razmere! Vremena Kranjcem se še nič ne — jasne!

Najnovejša brzojavna in telefonična poročila.

Položaj v Srbiji.

d Belgrad, 5. aprila. Razpoloženje v mestu in okolici je stalno mirno. Tudi gibanje, katero se je pričelo v armadi proti vladarski rodbini, ugaša vsled možatega nastopa vojnega mi- nistra Živkovića. Princ Jurij se bo podal prihodnji teden v inozemstvo. Sliši se, da misli vstopiti v rusko ar- mado. Vso svojo pozornost posveča sedaj politična javnost pogajanjem o avstrijsko-srbski trgovinski pogodbi, ki se bodo v kratkem pričela. Upanje je splošno, da bodo tokrat avstro-ogrski pooblaščenici Srbiji bolj naklonjeni ko so bili zadnjič. V tem smislu se je baje izjavil avstro-ogrski poslanik Forgach ministru dr. Milovanoviću. Raz- oroževanje srbske armade se le počasi vrši, razoroževanje makedonskih in do- maćih prostovoljcev se pa še ni niti prav pričelo in vlada misli, da bo de- treba za dosego tega cilja porabiti odločna sredstva.

a Belgrad, 5. apr. (Brz. „Nar. Dn.“). Zadnje dni je bilo po vseh večjih me- stih več zborovanj, katerih so se po- sebno v velikem številu udeležili tr- govski sloji in v katerih se je ostro kritizirala demagogična in vratolomna politika ministrov Pasića in Milovanović. Povdarjala se je zahteva, da naj bo

srbska politika mirna in ljudska. Tudi mladoradikalci, nacionalci in napred- njaki so imeli več shodov, na katerih se je tudi povdarjalo, naj Srbija gleda na to, da se obnove prijateljski od- nošaji z Avstro-Ogrsko. V teh zboro- vanjih se je ostro prijemalo ministra Pasića in Milovanovića, češ da sta za- mudila mnogo časa in nista nič ukre- nila, da bi se z Avstro-Ogrsko začela že pred mesecem dni pogajanja o trgovinski pogodbi.

Srbsko posojilo.

o Devin, 5. apr. (Brz. N. D.) Tuk. listi poročajo iz Belgrada, da name- rava Srbija najeti inozemsko posojilo v znesku 30 milijonov frankov.

Različne novice.

Petrograd, 4. apr. Carica, katera je dolgo časa bolehal na neki srčni bolezni (neurosi), je sedaj okrevala. Namerava baje nastopiti spomladi po- morsko potovanje na Norveško, v An- glijo in Sredozemsko morje.

Praga, 4. aprila. Tukaj je zadela danas popoldne kap dvornega gled. igralca viteza Sonnenthal. Ob 8. uri zvečer je umrl, star 74 let. Vitez Son- nenthal je bil jeden največjih avstrij- skih igralcev. Njegove vloge kralja Leara, Wallensteina, Nathana in dr. v dunajskem dvornem gledališču so sve- toвно znane.

Fort Worth (Tenas), 4. apr. Veli- kanski požar je tu uničil 100 hiš, 4 cerkve, 2 šoli in delavnico Texas-paci- fic železnice. Vojaške patrolje hodijo po mestu, da preprečujejo tatvine.

Rim, 5. aprila. Ko je prišel posla- nec Murri v zbornico, so zahtevali ne- kateri poslanci na skrajni levici, naj sleče duhovniško suknjo, kadar pride k sejam. Pater Murri je to odločno od- klonil.

Berlin, 5. aprila. Položaj v Alba- niji je nevaren za mir na Balkanu. Velevlasti so nasvetovale Turčiji naj takoj zatre nemire, da ne nastanejo nadaljni usodepolni konflikti.

Praga, 5. apr. Sodnijski zdravniki so izjavili, da je 13 letni kočarski sin Jože Skala iz Radešovic pri Pragi, kateri je z nožem umoril 5 letno Marijo in sedemletno Ano Novak in 2 letno Berto Novak težko ranil, bla- zen. Ustavili so sodnijsko postopanje proti njemu in ga spravili v praško blaznico.

Veleizdajski proces v Zagrebu.

Devetindvajseti obtoženec

Stevan Kačar,

občinski beležnik v Strmem.

Pristaš je srbske samostal. stranke. Krivega se ne čuti. Srbstva ni mogel širiti, ker je v Strmem 3000 duš — samih Srbov.

Obtoženec razkrinka na to pričo Turajlića in postopanje preiskovalnega sodnika proti njemu. Turajlića je drž. pravdn. zasledovalo zaradi šuntanja naroda proti oblastvenim odredbam — isti Turajlić sedaj nastopa kot priča obtožnice.

Trideseti obtoženec

Mile Čorić,

kmet v Crkvenem Boku.

Odgovarja v smislu izpovedb prej- šnjih.

Edenintrideseti obtoženec

Pavel Matijašević, učitelj.

Ni pristaš nobene pol. stranke.

Sobota: štiriindvajseti dan razprave.

V soboto je minil mesec, kar se je obravnana pričela. A zaslisan je bil izmed 53 obtožencev šele edenintri- deseti.

Sobotna razprava je zadobila večje zanimanje, ker so prišli na vrsto obto- ženi srbski radikalci, ki ne stoje na stališču edinstva med Hrvatı in Srbi.

Nadaljuje se zaslisanje

Pavla Matijaševića.

Čita se poročilo šolskega odbora o delovanju Matijaševića kot učitelja:

dela na obče zadovoljstvo, s politiko se ne bavi, ker ne pripada nobeni stranki.

Preds.: Temu ni verjeti, ker so v šolskem odboru ljudje vašega mišljenja.

Na vol. shodu v Crkveni Boki, kjer se je, kakor pravi obtožnica, klicalo „živila Srbija“, stabila tudi Hrvata dr. Tomljenović in župnik Ušmšević in več drugih Hrvatov, pa nobeden tega ni čul.

Dalje pravi, da je ob niegovi že- nitvi l. 1900 nosil srbsko zastavo priča Turajlić, ki pa sedaj pravi, da se je srbska zastava začela širiti šele pred tremi ali dvema leti.

Koštatica se, da je pesem „Rado ide Srbin u vojake“, ka- tero obtožnica inkriminira kot veleizdajsko, koračnica 70. avstrij- skega pešpolka.

Dvaintrideseti obtoženec:

Stevan Radanović,

trgovec v Crkveni Boki.

Je član srbske samostalne stranke. Pri njem ni bilo nikdar tajnih sestan- kov. Glede priče Turajlića pravi, da je ta napadel hrvatsko zastavo in rekel, da je tu mesta samo za srbsko zastavo. On — Radanović — je dal otrokom po dve jajci, da bi jih metali na Tu- rajlića, če bi ta ob prihodu kandidata Stojanovića napadel hrvatsko zastavo.

Dalje pravi, da mu v obt. pre- iskavi sodnik Košutić ni nič govoril o Nastiću in „Slov. Jugu“, ampak mu je rekel, da se revolucionar- na propaganda iz Belgrada pričinja takrat, ko so madžarski osemintridesetaški zastopniki bili v Belgradu in so tam s Srbi izme- njali zastave in meče. A kaj brigajo njega Madžari?

Tudi ta obtoženec povdarja, da so se člani sodne komisije in razni de- tektivi, ki so prišli v Crkveni Bok, predstavljali kot trgovci z medom in agenti za šivalne stroje.

Dr. Lukinić: Predsednik je rekel, da je vsa revolucionarna propaganda bila inspirirana od srbskega kra- ljevega dvora. Kako to, da „Slav, Jug“ za svojo „revolucijo“ ni mogel dobiti 5000 dinarjev, kakor to pravi Nastić.

Preds.: Gjorgje teh 5000 din. ni mogel dati, ker jih je že dal macedon- skem odboru.

Drž. pravd.: Srbija še takrat ni dobila posojila. (!!!)

Dr. Budisavljević (proti drž. pravd- niku): Vi s tem žalite vladarja tuje, Avstriji prijateljske države.

Na vrsto pridejo obtoženi srb- ski radikalci iz Dubice.

Triintrideseti obtoženec

Mijo Hrvaćanin,

posestnik v Dubici. Obtožen je, da so se od takrat, ko se je on vrnil iz Bel- grada, kjer je bil v državni službi, v Dubici začele širiti srbske pesmi. Pravi se o njem, da ima zveze naravnost s kraljem Petrom in s srbsko propa- gando v Bosni.

Obtožnico je razumel, a baš zato se ne čuti krivega. Član je osrednjega odbora srbske radikalne stranke.

Preds.: Ste-li vi po smrti kralja Aleksandra prišli v dotiko s katerim članom kraljevske hiše?

Obt.: Da, s kraljem Petrom!

Preds.: Kako ste vi, priprost člo- vek, prišli do kralja Petra.

Obt. obširno pripoveduje: L. 1875. se je sedanji kralj Peter ob vstaji v Bosni boril pod imenom Peter Mrko- njić. Moj brat Manojlo se je spoznal s Petrom v Švici in mu je (obtožencu) priporočal, naj ga sprejme v Dubici. Bil je mesec dni pri meni in je občeval tudi z avstrijski- mi častniki. Jaz sem bil v bosan- ski vstaji prostovoljec in sem napisal „Uspomene na bosanski ustanak“. Po- zneje sem bil v Srbiji. Ko je prišel kralj Peter na prestol, sem bil še tam. Na mojo željo me je sprejel in raz- govarjala sva se o spominih na leto 1875. Pozneje sem mu na njegovo željo izročil puško, s katero so se tur- ški age borili še proti dedu kralja Petra. Še enkrat pozneje sem mu iz- ročil eden izvod svojih „Uspomen“.

Preds.: Ste dobivali tudi denar od kralja iz Belgrada?

Obt.: Nikdar!

Mržnje proti Hrvatim ni sejal, o klich „živila Srbija“ in „živel kralj Peter“ ne ve nič.

v Nemški princ Henrik odstopi v jesen kot poveljnik nemške mornarice in bo imenovan za generalnega inšpektorja nemškega vojnega brodogradništva.

b Eksplozija na parniku. Iz Marseille poročajo, da se je na parniku „Jules Henry“, ki je dospel semkaj iz Filadelfije, zgodila strašna eksplozija, najbrž vsled petrolejnih plinov. Šest mornarjev je mrtvih, deset pa težko ranjenih.

b Milan Kristić, sin pokojnega srbskega kralja Milara, je podedoval po svojem dedu 300.000 frankov pod pogojem, da vstopi v Atenah v neko banko kot uradnik.

Iz slovanskega sveta.

d Češko. „Osrednja Matica Šolska“ je imela 25. t. m. svoj občni zbor. Iz letnega poročila posnemamo, da je vzdrževala ta šolska družba 1908. leta 63 ljudskih šol s 133 razredi, 54 otroških vrtov s 74 oddelki, nekoliko srednjih šol in je skrbelo na nekaterih krajih za pouk na domu. V matične šole je zahajalo 11.787 otrok, poučevalo je skupaj 111 voditeljev, učiteljev in učiteljic, 5 pomožnih učiteljev, 54 obrtnih učiteljic, 91 vrtnaric in 63 katehetov. Gimnazija v Zabřehu je bila v minolemu letu podprta, gimnazija v Viškovu bo v kratkem podprta. Troški so znašali 1908. l. skupaj 856.004 K, dohodki pa 778.342 K — bilo je torej 77.691 K primanjkljaja. Volila so znašala v minolemu letu 42.963 K, dobiček od razglednic in drugih matičnih tiskovin 25.921 K. — Vsi češki listi pozivajo češki narod, naj ne zablija na to splošno narodno obrambno društvo, katero sicer pristaši vseh strank brez razločka podpirajo, katerega naloge pa čedalje bolj rastejo ter zahtevajo od dne do dne večjih žrtev. Letno poročilo češke šolske družbe povdarja, da morajo Čehi baš v tem društvu osredotočiti vse svoje kulturno delo na korist čeških manjšin v ponemčenih krajih. Preverjeni smo, da ta poziv ne bo zastoj. Češki klerikalci se na tem polju še niso odcepili od večine češkega naroda.

d Nemška kultura v številkah. V minolemu letu so Nemci pobili okna in poškovali pohištvo na 23 čeških šolah, katere vzdržuje češka šolska družba v ponemčenih krajih. S to kulturno delavnostjo ne more tekmovali noben divjaški narod kje v centralni Afriki ali kjerkoli na svetu. Dne 24. t. m. so nekateri apostoli nemške prosvete pobili okna in okna na češki šoli v Mostu na Češkem. Ker so storilce kmalu našli, in ker so to člani „najfinjših“ nemške družbe v Mostu, je mestna občina hotela škodo, ki jo drugo jutro popraviti. Kav-liriji!

d Bosna in Hercegovina. Za časa okupacije teh dežel so bila tam tri ljudska štetja in sicer 1879, 1885 in 1895. l. Rezultati teh štetij nam kažejo, da je avstrijska okupacija posebno pospeševala naseljevanje tujcev in še posebno Nemcev v teh deželah. Leta 1879 je bilo v Bosni in Hercegovini po veroizpovedanju: mohamedancev 448.613, pravoslavni 496.485, rim.

katoličanov 209.391, židov 3.426, drugih 249. — L. 1885: mohamedancev 492.710, pravoslavni 571.250, katoličanov 265.788, židov 5.805, drugih 538. — L. 1895: mohamedancev 518.632, pravoslavni 673.246, katoličanov pa 334.142, židov 8.213, drugih 3.859. —

V odstotkih se izraža vzrast prebivalstva po veroizpovedanju tako-le: od 1879—1885, od 1885—1895

	procentov	
Mohamedanci	9'83	22'30
Pravoslavni	15'05	35'60
Katoličani	26'93	59'58
Židje	69'46	139'73
Drugi	116'06	1.449'80

Od 1895. l. ni bilo več ljudskega štetja zato nimamo statističnih podatkov o vzrastu prebivalstva in še posebno tujcev, katerih število pač prav gotovo v geometrični progresiji raste.

Narodni gospodar.

Predloga o zakonu proti pijančevanju.

Avstrijska vlada se je po vzoru drugih držav vendar enkrat odločila, predložiti državnemu zboru načrt zakona proti pijančevanju. Storila je to v prejšnjem zasedanju državnega zbora dne 3. novembra l. 1908. Ob otvoritvi novega zasedanja vlada tega načrta znova, kakor nam znano, ni predložila. Čudno se nam zdi, da se to ni zgodilo, še bolj čudno je pa, da se ljudski zastopniki ne pobrigajo za ta zakonski načrt ter da ne zahtevajo od vlade, da postavi ta načrt v javno razpravo, na dnevni red. Saj ni treba razlagati, da bi bil tak zakon zoper pijančevanje velikega gospodarskega pomena za vse sloje prebivalstva ter da bi posebno v moralnem in gospodarskem oziru zelo mnogo vplival na ljudstvo. Pomislimo samo, kako močno je razširjeno pogubno brezmejno pijančevanje pri vseh avstrijskih narodih in pri vseh slojih!

Pomislimo, koliko gospodarskih eksistenc uničuje vsako leto pogubni alkohol! Ne moremo si niti približno predstavljati, koliko moralne škode se povzroča s pijančevanjem, koliko preprirov, koliko tepežev, izgrediv, pohujšanja in nečistosti!

Ne zvišanje davka na opojne pijače — na žganje in vino more omejiti preveliko uživanje alkohola. Kajti z višjim davkom obremenili bi se še bolj revni, najnižji sloji ter bi se kakovost žganja, opojnih pijač sploh zelo poslabšala, ker bi se kupčijska moč prizadetih slojev istočasno ne zvišala. S tem bi se posledice pijančevanja le še poslabšale.

Uspešno sredstvo proti pijančevanju je v prvi vrsti strogi in strogo izveden zakon zoper pijančevanje.

V glavnih potezah določa zgoraj omenjeni načrt zakona zoper pijančevanje sledeče:

1. Trgovina z žganimi opojnimi pijačami (ako se gre za tako do 5 l) je dovoljena le na podlagi oblastvene koncesije. Koncesijo dobijo le zanesljivi, neomadeževani prosilci, ki se izkažejo s sposobnostnim spričevalom.

Pri podeljenju koncesije je gledati na potrebo prebivalstva in na možnost policijskega nadzorovanja. Koncesija za prodajo na drobno upravičuje prodajati žganje v zaprtih steklenicah po najmanj 1/8 l vsebine.

2. Točenje žganih pijač v nezaprte steklenice v gostilniških prostorih je odvisno od posebne koncesije.

Prodaja žganja pod 1/8 litra v prodajnicah je v naprej sploh prepovedana.

4. Prodaja žganja po avtomatih je odvisna od posebne koncesije kakor pri gostilniški prodaji.

5. Politična deželna oblast ima pravico, omejiti prodajo žganja bodisi v gostilnah, bodisi v prodajalnah ob nedeljah, praznikih in izplačilnih dnevih.

6. Dolgovi za opojne pijače (v gostilnah, prodajalnah in zalozah) so neiztirljivi, ako je dolžnik ob času, ko je drugi dolg nastal, imel pri istem podjetniku že od prej dolg take vrste.

7. Kogar se tekom enega polletja opetovano na javnem prostoru v pijanosti zaloti, je kriv prestopka pijančevanja in se ga kaznuje z zaporom od enega dneva do štirih tednov ali z denarno globo od 10—500 K.

8. Kdor v zalogi, v mali prodaji ali v trgovini pijanemu človeku daje opojne pijače ali dajanje opojnih pijač dopusti, se naj kaznuje z zaporom od enega dneva do šestih tednov ali z globo od 10—500 K.

Predstojajoče določbe ne pomenjajo bogvekaj. Vendar bi se dalo z njimi vsaj najhujše pijančevanje izdatno omejiti.

Učinek zakona bil bi popolnoma odvisen od političnih oblasti, posebno od občin. Tam posebno, kjer je politična uprava slaba, bi stroge uporabe in dobrih učinkov zakona naravno ne mogli pričakovati, ne doseči. Pa to nas ne more ovirati. Nam gre zato, da se načrt sploh uzakoni, dalje da se ljudstvo o določbah zakona pouči ter da se ljudstvo s strogo uporabo, pri kateri bi vsi stremenjši ljudje morali sodelovati, napeljuje, spoštovati tak zakon ter se ga držati. — Če to dosežemo, storili smo neizmerno mnogo za moralno in gospodarsko povzdigo našega naroda. — Odpravili bi mnogo nesreč, preprečili mnogo preprirov, mnogo solz nesrečnih žen, katerih močje so sedaj pijani in otrok, katere pijančevanju udani stariši zanemarjajo bi otrli in marsikateri gospodarski polom bi izostal.

Dr. B.

v Blagovni promet med Avstrijo in Ogrsko. V mesecih januar in februar 1909 se je uvozilo iz Ogrske za 153,7 milijonov kron, izvozilo pa v Ogrsko za 180,9 milj. kron. Aktiva v teh dveh mesecih letos znaša torej 27,2 milj. kron nasproti 34,5 milj. kron lani.

Iz sodne dvorane.

Maribor, 3. aprila.

d Izmišljen vlom. (Porotno sodišče). Danes se je po dvednevni obravnavi končal proces proti Fr. Ploju, trgovcu na Polenškaku in proti Fr. Marinu, kovaču v Brstju, ki sta bila obtožena

hudoodelstva goljufije. Ploj je bil zavarovan proti vlamu pri „Prvi avstrijski zavarovalni družbi proti vlamu na Dunaju“ za 4000 K in da bi dobil zavarovalnino, je dal v noči na 8. januar 1908. iz svoje prodajalnice odpeljati blaga za kakih 600 K in je potem naznanil žandarmeriji pri Sv. Lovrencu, da je nekdo pri njem vlomil in mu pokradel blago. Žandarmeriji se je stvar videla sumljiva, ker se je zdelo kakor da bi vrata bila od znotraj vlomljena in ne od zunaj. Zato je začela natančneje preiskovati in je zvedela, da se je v dotični noči nek voznik peljal proti Plojevi hiši. Ploja so zaprli, a so ga zopet morali izpustiti, ker je manjkalo dokazov. Ko je bil prost, je tožil dunajsko zavarovalnico za zavarovalnino in ta je res proces v dveh instancah zgubila. Med tem so pa letos koncem januarja našli pri Marinu v Brstju ukradeno blago in ta je v preiskovalnem zaporu v Ptuju kmalu priznal, da ga je Ploj pregovoril, naj pri sebi shrani blago, ki mu ga je Ploj z nekim neznanim voznikom v dotični noči sam pripeljal na dom. Kmalu nato se je tudi naznanil voznik Dokl iz Rogoznice pri ptujskem okrajnem sodišču in izpovedal, da ga je kovač Marin pregovoril, naj prevzame to ponočno vožnjo za dobro plačo. Na bregu sta se ustavila pred neko hišo, iz katere je nek majhen mož nosil blago, katero sta z Marinom naložila na voz in potem odpeljala k Marinu, dočim je oni majhen mož ostal doma. Pri predstavi iz oči v oči izpovedal, da je bil ta majhen mož Ploj. Tudi je Ploj obtožen, da je neko pobotnico trgovca Leposcha v Ptuju svojevoljno „popravil“. Porotniki so potrdili soglasno vprašanje na goljufijo za oba obtoženca in vprašanje na pačenje pobotnice so pa zanikali. Sodišče je obsodilo Ploja na 3 leta, in Marina na 1 leto težke ječe.

Društvene vesti.

o Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda za gornjeradgonski okraj ima svoj redni letni občni zbor dne 18. aprila 1909. to je na Belo nedeljo ob 3 uri popoldne v prostorih g. Leopolda Karbaša. Redni člani, kakor tudi drugi prijatelji naše prepotrebne šol. družbe se vabijo, da se tega občnega zbora zanesljivo udeležijo.

Loterijske številke.

Gradec, 8. aprila 1909: 68, 44, 32, 14, 86.
Dunaj, „ „ „ 51, 49, 61, 53, 97.

Absolviran jurist

z vsemi državnimi izpiti išče službe kot koncipijent v odvetniški pisarni.

Ponudbe na upravnishvo „N. D.“.

Zvezna trgovina

Rotovška ulica 2 v Celju Ček. rač. št. 75.221

Svoji k svojim!

TRGOVINA s papirjem, pisalnimi in risalnimi orodjem priporoča: kancelijski, konceptni, pisarni, dokumentni, ovitni, barvani itd. papir. Prodaja c. kr. šol. knjig in igralnih kart. Lastna zaloga šol. zvezkov in risank. Svinčniki, peresa, peresniki, vsake vrste črnilo in barve, radirke, tablice itd. Največja zaloga vseh tiskovin za krajne šolske svete, občinske urade, hranilnice in posojilnice, okraj. zastope, župnijske urade, odvetnike, notarje, privatnike itd. Trgovske knjige v vseh velikostih, z eno ali dvema kolonama črtane, vezane v papir, platno, gradl ali pa v polusnje. Dopisnice umetne, pokrajinske in druge. Zavitki za urade v raznih velikostih. Molitvenike itd. Priznana dobro blago. Solidna in točna potreba. Cene nizke.

Zvezna tiskarna v Celju

Schillerjeva cesta št. 3.

Ček. račun št. 75.222.

TISKOVINE v modern obliki so dandanes, kakor znano, potreba vsakega podjetja, ki hoče uspešno delovati, kajti tiskovine brez učinka romajo navadno vsled pomanjkanja časa neprečitane v koš. Sleherni kl to upošteva in deluje dosledno v tem smislu, zamore vsak čas računati na dosežen uspeh, ker se prejemniku usili nehoti prepričanje, da deluje v vzornim podjetjem, katero se potrudl v vsakem oziru izvršiti naročilo skrajno natančno in z namenu potrebnim učinkom. Zvezna tiskarna v Celju. Zaved, ustrezajoč vsem zahtevam na polju moderne tiskarske tehnike je „Zvezna tiskarna v Celju“. Založena z modernimi črkami in okraski, kakor tudi opremljena z brzotiskalnimi stroji najnovejše konstrukcije in zlagalnimi pristroji je v položaju v polni meri zadovoljiti svoje cenj. stranke.

Zvezna knjigovoznica

Schillerjeva cesta 3 v Celju Schillerjeva cesta 3

Svoji k svojim

DOBNO urejena ter opremljena s najnovejšimi pomožnimi stroji, z modernimi črkami in okraski se priporoča slav. občinstvu, korporacijam, društvom in uradam v izdelovanje vseh v svojo stroko spadajočih del od najpriprostejših do najfinjših izpeljav. Vezanje knjig za privatnike, društva in korporacije se izvršuje v najkrajšem času. Trgovske knjige v zelo trpežni vezavi. Hranilne in zadržne knjižice s črnim, zlatim in barvastim tiskom v moderni izpeljavi. Zapisniki vsakovrstne oblike. Galanterijska dela. Natis na trakove. Časopisne mape za kavarne, gostilne in društva. Akti fascikli za odvetnike in urade. Za trgovce, tovarne in obrtnike se najhitreje izvršujejo vzorčne knjige. Strogo solidno delo. Primerne cene.